

přednášky v rámci bakalářského prosemináře:

- **30. října**
- přednáška na téma **metoda orální historie - PhDr. Miroslav Vaněk** (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha)
- **6. listopadu**
- přednáška na téma **orální historie a filmová historiografie – PhDr. Eva Strusková** (Národní filmový archiv, Praha)

Literatura:

- Janet Staiger: *Media Reception Studies*. New York – London: New York University Press, 2005
- Janet Staiger, *Perverse Spectators: The Practices of Film Reception*. New York - London: New York University Press, 2000.
- Janet Staiger, *Interpreting Films. Studies in the Historical Reception of American Cinema*. Princeton: Princeton University Press, 1992.
- Janet Wasko, Mark Phillips, Eileen R. Meehan (eds.), *Dazzled by Disney? The Global Disney Audiences Project*, 2001
- Barbara Klinger, Film History Terminable and Interminable: Recovering the Past in Reception Studies. *Screen* 38, 1997, 2, pp. 107-128. český překlad: Konečná a nekonečná historie filmu: rekonstruování minulosti v recepčních studiích. In: Petr Szczepanik (ed.), *Nová filmová historie*. Praha 2004, s. 87-112
- Barbara Klinger, Digressions of the Cinema: Commodification and Reception in Mass Culture. In: James Naremore – Patrick Brantlinger (eds.), *Modernity and Mass Culture*. Bloomington: Indiana University Press, 1991, pp. 117-134.
- Philippe Meers: Is there an audience in the house? *Journal of Film and Television* 29, 2001, č. 3
- Bruce A. Austin: *Immediate Seating. A Look at Movie Audiences*. Wadsworth, 1988
- Henry Jenkins: Reception Theory and Audience Research: The Mystery of the Vampire's kiss. In: Ch. Gledhill, L. Williams (eds.), *Reinventing Film Studies*. Arnold, 2000

- **Denis McQuail: Úvod do teorie masové komunikace. Portál: Praha 1999**
- **Graeme Turner: Film as Social Practice. Routledge, 1998**
- **Stephen Lowry: Film – vnímání – subjekt. Teorie filmového diváka. Illuminace 2, 1993**
- **Pertti Alasuutari (ed.): Rethinking the media audience. The new agenda. Sage, 1999**
- **Melvin L. DeFleur – Sandra J. Ballová-Rokeachová: Teorie masové komunikace. Karolinum 1996**
- **Michael Kunczik: Základy masové komunikace. Karolinum, 1994**
- **Hynek Jeřábek: Paul Lazarsfeld a počátky komunikačního výzkumu. Karolinum, 1997**
- **<http://www.participations.org/index.htm>**

Povinná četba:

- Barbara Klíngerová: Konečná a nekonečná historie filmu: rekonstruování minulosti v recepčních studiích. In: Petr Szczepanik (ed.), Nová filmová historie. Praha 2004, s. 87-112
- Tom Gunning: Estetika úžasu: raný film a (ne)důvěřivý divák, tamtéž, s. 149-166
- Janet Staigerová: Mody recepce. Tamtéž, s. 283-297

- **recepční studia:**
- **Terry Eagleton: jsou „sociální a historickou teorií významu“ (Literary theory: an introduction, 83)**
- **Jonathan Culler: nejde o interpretaci díla, ale o pochopení měnící se srozumitelnosti – a to tím, že rozpoznáme kódy a interpretační předpoklady, které dílu dodávají význam pro různá publika v různém čase (The pursuits of signs: semiotics, literature, deconstruction – 81)**
- **nejde o hermeneutiku nebo o hledání pravého významu textu.**
- **jde o otázky:**
- **jak film znamená? pro koho? za jakých okolností? jak se význam mění v čase? jaké mají tyto významy vliv, efekt – kognitivní, emocionální, sociální, politický?**

- recepční studia - zkoumá dějiny vztahů mezi reálnými čtenáři a texty, mezi skutečnými diváky a filmy.
- Recepční studia nejsou textuální interpretace. Místo toho se snaží porozumět textuálním interpretacím, jak jsou historicky produkovány. Snaha vysvětlit určitou **událost** (interpretaci filmu)

historicko-materialistický přístup Janet Staigerové:

- snaha popsat historické interpretační strategie;
- kulturní artefakty nejsou nádoby obsahující imanentní význam;
- různost interpretací má historické základy.
- tyto difference vychází z politických, sociálních, ekonomických podmínek a z konstruovaných identit jako je rod (gender), sexuální preference, rasa, etnicita, třída, národnost.
- důraz na kontextuální faktory spíše než na textuální materiál a psychologii čtenáře.
- Snaha vysvětlit vztah mezi texty a historickým čtenářem.
- recepční studia jako protiklad hermeneutice založené na autorství
- Robert Darnton - analýza historické recepce filmu Danton v r. 1984.

Barbara Klíngerová: Konečná a nekonečná historie filmu:
rekonstruování minulosti v recepčních studiích

Henry Jenkins: recepční teorie a výzkumy publika:

- **recepční teorie a výzkumy publika se ptají, jak dáváme smysl filmům**
- **r.s. hledají empirické důkazy – skrze historický a etnografický výzkum – o produkci a oběhu významů.**

texty:

- **prvky vyžadující divákovu participaci – např.**
- **mezery,**
- **nevyřešené momenty,**
- **kontradikce,**
- **morální dvojznačnost**
- **př.: Thelma a Louise, Casablanca**

Kritický diskurz

- **Tony Bennett a Janet Woollacottová – Bond and Beyond: The political carrier of a popular hero (1987)**
– posuny významů Bonda
- význam není fixovaný
- **Barbara Klingerová (Melodrama and Meaning: History, Culture, and the Films of Douglas Sirk. 1994)**
– ukazuje, jak se měnila reputace filmů Douglase Sirka (all that heaven allows, written on the wind, imitation of life)
- reakce kritiky není totéž co reakce diváků; kritici reflektují vkus a zájmy předpokládaného publika;
- kritika nabízí určité významy;

uvádění

- co znamená chodit do kina?
- sledování filmu je jen jeden z důvodů návštěvy kina. (gomery, shared pleasures, 92
- film „neznamená“ totéž, když je umístěn v různém prostředí,
- praxe uvádění může podvracet textuální význam (Mary Carbine: "The Finest Outside the Loop". Motion Picture Exhibition in Chicago's Black Metropolis, 1905 -1928." In: Camera Obscura No.23 (1990), pp.9-41 – černošské čtvrti v Chicagu)
- propagace mohla poskytovat instrukce pro „rodově-vhodné“ reakce (Rhona Berenstein - Attack of the leading ladies, 1996)
- propagace exploatačních filmů (Eric Schaeffer – Bold! Daring! shocking! true! dějiny expl. filmů 19-59)
- VCR – Hamid Naficy – The making of exile cultures: iranian television in los angeles, 93
- pirátské kopie –Jon Routson – natáčí projekce na digitální kameru (Lucas Hilderbrand – Conceptual Cinephilia, in de valck, hagener – Cinephilia. movies, love and memory)
- Robert c. allen: From Exhibition to Reception: Reflections on the Audience in Film History. Screen, 1990:
- studovat historické podmínky recepce filmu,
- sledovat „generativní mechanismy“, které fungují při produkci čtení filmů
- snažit se kontextualizovat historické aktivace filmových textů – tím, že budeme odhalovat kulturní repertoár, který si přinášelo publikum do kina
- zkoumat intertextualitu filmu – sociální organizaci vztahů mezi texty v rámci specifických podmínek čtení.

fandovská kultura a další interpretační komunity

- **běžnější v tv studies, ale častěji už i ve film studies – výzkum užití filmových obrazů a významů v každodenním životě;**
- **etnografické metody – výzkum interakce fanoušků nebo jiných subkulturních komunit**
- **Jackie Stacey – Star Gazing (1994) – vzpomínky britských žen na vztah k hol. filmu za 2. sv. války a po válce.**
- **fanouškovské přivlastnění materiálu (Jenkins – Textual poachers: television fans and participatory culture - 1992)**
- **interpretaci lze chápat jako „vlastnictví komunity“ – Stanley Fish
Fish: Is there a text in this class? harvard univ. press, 1980 – 1 kapitola
přeložena in Aluze 3, 2002**
- **aplikace pojmu interpretativní komunity – Jacqueline Bobo – reakce
černošek na Prupurovou barvu (Black women as cultural readers, 1995)**

- teorie sociálních věd (social scientific theories)
- lingvistické teorie a kulturní studia

teorie sociálních věd (social scientific theories):

- rané teorie mediace a edukace: chicagská škola, rané aplikace psychologie, Payne Fund Studies
- poválečná teorie – akademické teorie masové komunikace
- poválečná teorie: kritická teorie a její vliv
- pokračování teorie masové komunikace

rané teorie mediace a edukace: chicagská škola, rané aplikace psychologie, Payne Fund Studies

- sociologie v Chicagu – empirický výzkum
- v pol. desátých let – první výzkumy publika zakotvené v sociálně vědeckých teoriích;
- ve 20. letech – Middletown study - Robert S. Lynd and Helen Merrill Lynd, *Middletown: A Study in American Culture* (New York, 1929).
- výzkum dětí v Chicagu – 1926 – Alice Miller Mitchellová - *Alice Miller Mitchell, Children and Movies* (Chicago: University of Chicago Press, 1929)
- německá socioložka Emilie Altenloh – disertace: *Zur Sociologie des Kino* (1914)
- (online: <http://www.uni-oldenburg.de/kunst/mediengeschichte/allg/altenloh/>)

- **psychologie:**

- Psycholog a filozof z Harvardu – **Hugo Münsterberg**. *The photoplay: a psychological study*. 1916
- 1922 – Karl S. Lashley a John B. Watson (představitel behaviorismu): výsledky vládou financované studie, John Hopkins University – lze filmy využít pro informování a změnu chování lidí ve vztahu k pohlavně přenosným nemocem?
- behaviorismus – stimul a response, pozitivistický přístup John B. Watsona;
- vliv behaviorismu:
 - - studie Paynova fondu o účincích filmu na mládež (např. Blumer – Hauser: *Movies, delinquency and crime*, 1933)
 - - studie z války o filmu jako motivačním nástroji (Hovland a kol. – *experiments in mass communications*, 1949)
 - studie o násilí – např. Comstock a kol., 78 – *Television and human behaviour*
 - užívání masmédií dětmi – Schramm a kol., 61 – *Television in the lives of our children*

Payne Fund Studies:

- (Garth Jowett, Ian Jarvie, Kathryn Fuller: Children and the movies: media influence and the Payne Fund Controversy. Cambridge, 1996)
- PFS:
- publikováno 13 monografií
- Henry J. Forman: Our Movie Made Children (1933) – silný důraz autora na potřebu regulace filmu
- – kritika – např. Mortimer Adler – 37 – Art and Prudence

Herbert Blumer – sociolog, university of Chicago

- 2000 respondentů požádaných o filmovou autobiografii – měli psát o filmech, které viděli, a o reakci na ně; výběr publikovaný v Movies and Conduct – 1933
- http://spartan.ac.brocku.ca/~lward/Blumer/1933/Blumer_1933_toc.html
- Robert Sklar: „The lost audience“: 1950s spectatorship and historical reception studies. In: Melvyn Stokes – Richard Maltby (eds.), Identifying Hollywood's audiences. BFI, 1999
- Richard Butsch: Class and Audience Effects: A History of Research on Movies, Radio, and Television. Journal of Popular Film and Television, vol. 29, č. 3, 2001

sovětská teorie, frankfurtská škola, intelektuálové a radikálové 20. a 30. let

- Ejzenštejn, Vertov, Kulešov
- Ejzenštejn: dva modely –
- 1.– pol. 20. let
- pavlovovská psychologie – divák přichází do kin již podmíněn; stimul sice vyvolává reakci, ale sofistikované reakce jako interpretování filmu jsou ovlivněny vzorci chování.
- 2. ve 30. letech – vliv nové materialistické psychologie A.R. Lurii a Lva Vygotského

- Německo – Frankfurtská škola, kritická teorie: Ústav pro aplikovaný sociální výzkum ve Frankfurtu
- **Adorno, Max Horkheimer, Otto Kirchheimer, Leo Lowenthal, Herbert Marcuse, Erich Fromm, Wilhelm Reich, Walter Benjamin**
- Horkheimer – v čele institutu od 1931
- 33 nástup fašismu, odchod z Německa,
- 34 Horkheimer – na Columbia University
- 37 – Adorno, práce u Paula Lazarsfelda – Princeton – Office of radio research, výzkum hudby

poválečná teorie – akademické teorie masové komunikace

- po válce – zjistit kauzální vztahy mezi zprávou a příjemcem; fungování propagandy
- snaha sociálních věd o napodobení přírodních věd;
- 1949 – Claude Shannon a Warren Weaver – Mathematical theory of communication
- ve 40. a 50. letech – využívání nástrojů, které slibují objektivní výsledky:
- prostředek ke sledování reakcí posluchačů rádia v reálném čase – Paul Lazarsfeld a Frank Stanton. Gallup využíval obdobný Hopkins Electric Televoting Machine;

- *Susan Ohmerová: The science of Pleasure: George Gallup and audience research in Hollywood. In: Identifying hollywood's audiences (eds. Stokes, Maltby):*
- Ve 40. letech empirický výzkum prováděný Gallupovým Audience research institute.
- užití Hopkins televoting machine

- Robert Merton: Mass Persuasion: The social psychology of a war bond drive (1946); analýza propagandy – program na prodej válečných obligací, 1943

- další důležité téma po válce – teenageři:
- morální panika, vrchol v letech 53-56
- Fredric Wertham – vychází z behaviorismu a psychologické teorie
- později sofistikovanější studie, méně přímočaré působení;
- např. Elihu Katz – Paul Lazarsfeld – Personal influence: The part played by people in the flow of mass communication (1955)

další vývoj teorií masové komunikace

- teorie „uses and gratification“
- behaviorismus
- kultivační teorie

„uses and gratification“

- roste zájem o výzkum příjemce textů;
- to vyžaduje **brát v úvahu postoje a hodnoty členů publika, vliv jiných mediálních textů...**
- E. Katz – Mass communications research and the study of popular culture. – výzkum masové kultury by se měl zabývat tím, co „lidé činí s médii“, ne tím, co „médiá činí s lidmi“,
- předpoklad, že užívání médií slouží široké škále potřeb, které pramení z osobní společenské situace jednotlivce.
- Russell Middleton – experimentální výzkum
- u. and g. studie: zájem o sociální a psychologické zdroje potřeb – tyto potřeby vyvolávají očekávání, pokud jde o masová média – to vede k různým vzorcům vystavení se mediálním účinkům – to vede k uspokojení potřeb (a popř. k dalším důsledkům)
- sledují se nejen psychologické, ale i sociální potřeby – např. Lee Garrison – eseje The needs of motion picture audiences – 1972
- příčiny užívání médií spočívají v sociálních a psycholog. okolnostech, vnímaných jako problémy – média jsou užívána pro řešení problémů

behaviorismus

- – vliv radikální psychologie a zdánlivě objektivních metod výzkumu;
- velký vliv v laboratorním výzkumu v USA po válce; model injekční jehly.
- model jedince, který je otevřený vlivu stimulů.
- behav. teorie omezovala svoje tvrzení spíš na základní psychologické procesy
- beh. teorie – v sofistikovanější podobě – např. výzkumy Dolfa Zillmanna – výzkum fyziologických reakcí na stimuly v oblasti emoční reakce
- např. texty ve sborníku Responding to the screen (Bryant – zillmann eds., 91)

kultivační teorie

- mediální účinky jsou vysvětlitelné skrze akumulaci mediálních zkušeností
- George Gerbner – v 70. letech; dlouhodobá obsahová analýza tv obsahů. v letech 84-85 – sledování četnosti výskytu násilí v tv – teze: vede to ke znecitlivění diváků vůči reálnému násilí.
- kritika: David Gauntlett
- kultivace se liší od přímého procesu podnět-odezva postupným a kumulativním charakterem.

lingvistické teorie a kulturní studia

- **lingvistická a sémiotická teorie**
- **revidovaná psychoanalytická teorie**
- **kognitivní psychologie**
- **britská kulturní studia**

lingvistická a sémiotická teorie

- Metz – vliv Saussureovy sémiotiky – pol. 60. let
- 68 – Essai sur la signification au cinéma (aj.: Film Language: A semiotics of the cinema – 74)
- 71 – Langage et cinéma (aj.: Language and cinema – 74)
- fenomenologická premisa – dojem reality je současně realitou dojmu
- nutnost vysvětlit vizuální zkušenost, která se jeví jako vnější materiální svět – problém iluze při vnímání textu
- a co je přirozené a co kulturní při vnímání textu
- otázka, jak diváci čtou film: vychází z fenomenologické premisy, takže –
- divák ví, co znamenají filmové obrazy, díky své zkušenosti s reálným světem
- porozumění pomáhá 5 naučených kódů:
- percepční kódy strukturující prostor; ikonologické kódy (denotační), rozpoznávají objekty; ikonografické kódy (konotační) – vztahují se ke kulturním a textuálním konotacím objektů; narativní dispozice – velká syntagmatika – soubor časových a prostorových možností záběrů, který je podložen antropologickou schopností strukturovat materiál do narativu; specificky filmové kódy (osvojení mediálně-specifických znaků – např. v hol. 30 .let – stíračka denotuje časovou mezeru).
- jde tedy u Metze a jazykového modelu o fundamentální otázku: jak je vizuální materiál mentálně zpracováván.

revidovaná psychoanalytická teorie

- Lacanova revize Freuda skrze saussureovský strukturalismus a Louise Althussera
- Althusser – ideologie a ideol. státní aparáty – 1970 – situování jedince do subjektové pozice
- Metz – imaginární signifikant – identifikace diváka
- rodové rozlišení diváků – Laura Mulvey, druhá vlna feminismu
- **Stephen Lowry - Film - vnímání - subjekt .**
Teorie filmového diváka. Illumince 2/1993.

britská kulturní studia

- **Centre for Contemporary Cultural Studies, University of Birmingham - Centrum pro současná kulturní studia (1964 - 1988)**
- **v čele: Richard Hoggart – 64-68**
- **a Stuart Hall – 68-79**
- **dál např. E.P. Thompson (The making of the english working class)**
- **zdroje – marxismus, sémiotika, později feminismus, kritická teorie rasy**
- **raymond williams, Gramsci – hegemonie, de ceureu – poaching, volosinov – ideologie, jazyk.**
- **geertz , foucault, bachtin, bourdieu,**
- **jako alternativa k ahistorismu strukturalismu a psychoanalýzy**
- **proti screen theory a proti kvantitativním studiím publika**
- **zaměření ne na jedno médium, ale na široké spektrum kulturních praxí**
- **oproti screenu větší zájem o užití textů, ne jen o texty samotné**
- **spíš sociologie než psychoanalýza**
- **větší důvěra v aktivitu diváka**
- **základní pro ks: pojetí kultury jako místa konfliktu a vyjednávání v rámci sociální formace ovládané mocí a křížené napětími souvisejícími s třídou, rodem, rasou, sexualitou.**
- **ks jsou transdisciplinární**
- **zaměřují se spíš na analýzu publika než na text**

Stuart Hall – Encoding/Decoding

- triáda “dominantního”, “dohodnutého” (negociovaného) a “opozičního” čtení Stuarda Halla
- 4 složky jeho teorie komunikace: produkce, cirkulace, užití a reprodukce.
- relativní nezávislost složek - proto zakódování zprávy sice determinuje recepci, ale ne zcela. Relativní autonomie -čili polysémie, ne pluralismus.
- tři základní pozice
- dominantní (hegemonická) pozice (dominant-hegemonic position) - divák přijímá významy zcela a přímo, pracuje uvnitř dominantního kodu.
- negotiated code - dohodnutá pozice - směs adaptivních a opozičních prvků,
- oppositional code -divák může sice plně porozumět doslovnému i konotativnímu významu, ale může zprávu dekodovat zcela opačně
- Encoding/decoding - vztah ideologie obsažené v textu a způsoby, jak jedinci tyto text dekodují.
- *Stuart Hall, Coding and Encoding in the Television Discourse. In: J. Curran et al. (Eds.), Culture, Media, Language. London 1980.*

- Staigerová, Janet: *Interpreting Films. Studies in the Historical Reception of American Cinema*. Princeton - New Jersey 1992.
- Staigerová, Janet: *Perverse Spectators: The Practices of Film Reception*. New York University Press, New York - London 2000

- cíle materialistických přístupů k recepci:
pokusit se i o „historické *vysvětlení*
události interpretování textu“
prostřednictvím vystopování „rejstříku
[interpretačních] strategií, jež se nabízely
v příslušných sociálních uskupeních.“

historicko-materialistický přístup Janet Staigerové

- sledovat interakci textu, kontextu a jedince;
- sledovat dominantní i marginalizované historické interpretační strategie – jako mediované kontextem a jazykem; ty pak vnímat jako indikátor škály strategií, které jsou dostupné v určitém společenském uspořádání.

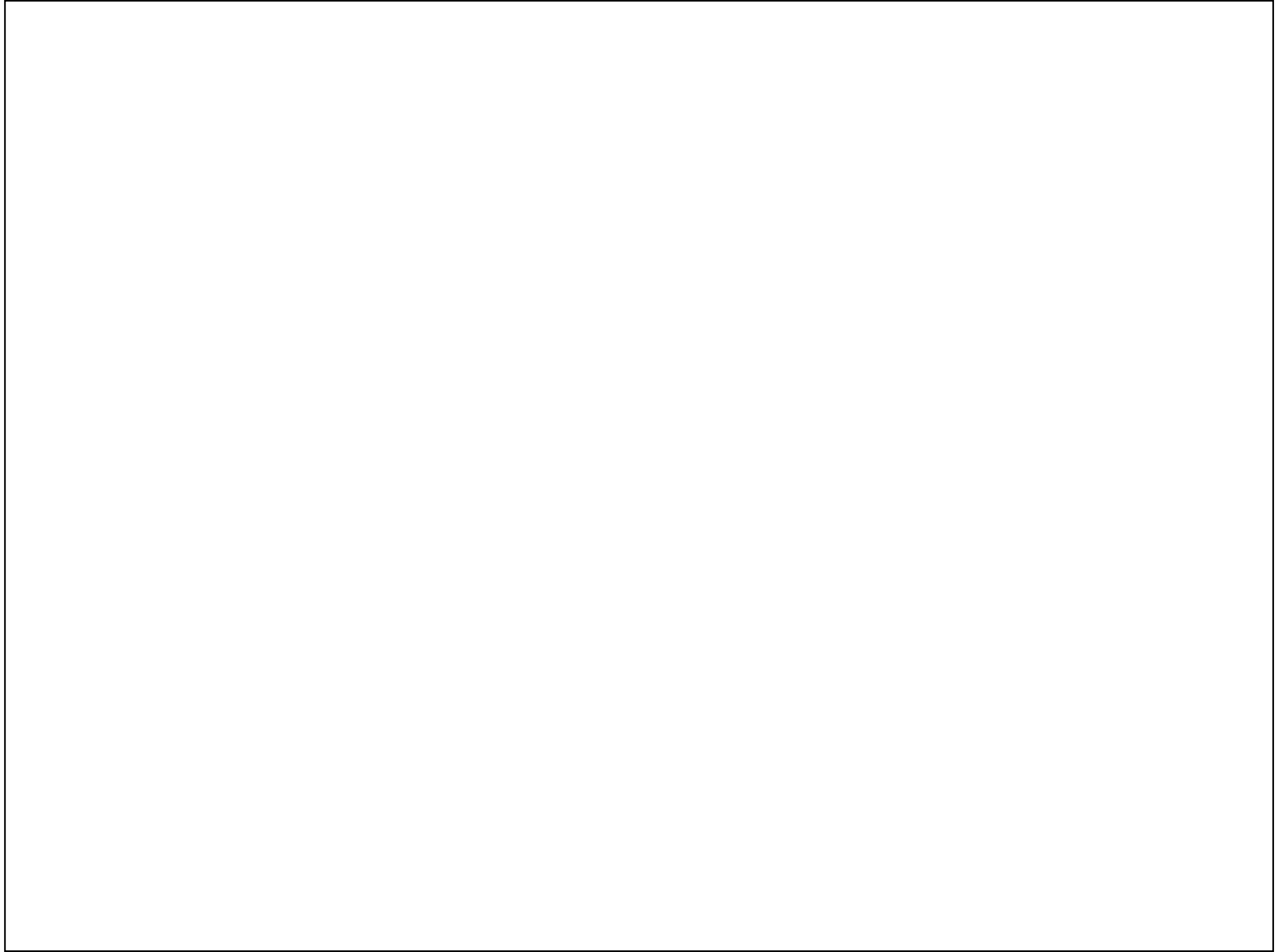
- staigerová nehledá hypotetické důkazy toho, co činí diváci, ale sleduje reakce – i když mediované. To rozšiřuje a historizuje popis interpretačních aktivit.
- sleduje kontextuální diskurzy, které mohou vysvětlit reálná, doložená čtení filmu.
- důležitost determinací - ne jako teoretický rys odvoditelný z ideol. analýzy textu, ale jako kontextuálně a historicky proměnlivý prvek.
- HMP k recepčním studiím sleduje možné, historicky dostupné dominantní a marginální interpretační strategie. Důležité je co je, i co není použito. Zkoumá se, jaké subjektové pozice jsou nabízené textem; další ot. - kdo tyto pozice přijme a kdo ne.
- V ideální situaci – HM recepční studia nekončí v okamžiku původní recepce filmu. Je rozšiřována všemi směry –i diachronně.
- je možné opakovaně číst interpretace filmu jako interpretace ovlivněné soudobými diskurzivními formacemi, a spojovat tyto interpretace se specifickou historickou situací
- HM přístup může změnit i další otázky:
- např. chápat pojmy jako auteurismus, národní kinematografie, žánry, mody, styly – jako historické strategie čtení. např. brát auteurismus ne jako teorii produkce textuality, ale jako interpretační strategii.
- podobně zařazování do jiných kategorií se může ukázat jako historický a ideologický akt.
- přiřazení k žánru, k národní kinematografii
- žánry mohou být redefinovány – na základě čtenářských aktivit; role kontextuálních prvků, které dodávají žánrové definici historickou dimenzi.
- dochází k historické proměně možných, dostupných subjektivních pozic.
- Recepční studia tak mohou klást ot. jako : která pozice (a proč a kdy) více platí než jiná?

- snaha objasnit kulturní významy textu v určitém čase a sociálních podmínkách a pro určité diváky
- přispět k debatě o vlivu na diváka pomocí strategie, která jde za textocentrické analýzy
- hypotézy:
 - význam není imanentní textu
 - neexistují ale ani „svobodní čtenáři“
- kontexty, sociální formace a konstruované identity ve vztahu k historickým podmínkám vysvětlují interpretační strategie a afektivní reakce diváků
- protože diskurzivní formace daného historického kontextu jsou kontradiktorní a heterogenní, žádné čtení není unifikované
- case study by měla sledovat násl. kroky:
 - určit objekt analýzy – tím je událost, ne text. je jím tedy soubor interpretací či afektivních zkušeností, produkovaných při setkání s textem v určité sociální situaci. nejde tedy o analýzu textu, i když může zahrnovat analýzu toho, co může v rovině textu podporovat určité čtení
 - zjištění stop události. Může to být psaný text, obrazy, ale taky mluvené slovo. (recenze, dopisy diváků adresované časopisům, propagační materiály)
 - textuální a kulturní analýza těchto stop. je lépe vyhnout se kategorizování recepce do triády preferovaného, dohodnutého a opozičního čtení (Stuart Hall), lépe je popsat interpretaci a zachovat tak její bohatost
- je nutné sledovat nejen to, jaké interpretace jsou v daném okamžiku možné a realizované, ale i ty strategie čtení, které realizované nejsou – tj. hledat strukturující absence.

- **Martin Shingler: Interpreting All About Eve: A Study in Historical Reception.**

**In: Melvyn Stokes – Richard Maltby (eds.),
Hollywood Spectatorship. Changing
perception of cinema audiences. BFI, 2001**

- **recepce film Vše o Evě (Joseph L. Mankiewicz, 1950) v USA a Británii v době uvedení a v násl. desetiletích**
- **analýza mimofilmových diskurzů včetně: filmových recenzí, propagace, instituční praxe jako je casting, kulturní, sociální, ideologické diskurzy cirkulující v době uvedení i později**

„STAR“

- Richard deCordova: Picture personalities. The emergence of the star system in America. University of Illinois press, 2001 (první vydání 1990)
- diskurz o herectví
- osobnost filmového plátna (picture personality)
- hvězda
- -----

- Richar Dyer – 1979 – Stars ; Heavenly Bodies - 1986
- hvězdy jako texty, které mohou být různě interpretovány.
- Chápe hvězdy ve vztahu k „image“ – tento pojem zahrnuje různé aspekty života hvězd a profesionální kariéry ve vztahu k filmům i mimo něj
- hvězdy z hlediska toho, jak fungují jako označující, ne jako reálné osoby
- H jako společenský fenomén
- H. jako obrazy
- H. jako znaky
- **hvězdy jako obrazy:**
- hvězda jako hvězda
- hvězda jako typ
- hvězda jako specifický obraz
- **hvězdy jako znaky:**
- jak fungují hvězdy v samotných filmech?
- hvězda a „postava“
- hvězda jako performance (herecký výkon)

- GERAGHTY, Christine. Re-Examining Stardom: Questions of Texts, Bodies and Performance. In GLEDHILL, Christine; WILLIAMS, Linda (eds.). *Reinventing Film Studies*. London – New York: Arnold, 2000, s. 183-201.
- Pomůže pochopit, co mají hvězdy společného a čím se liší od jiných postav známých z masmédií.
- **hvězda-jako-celebrita (*star-as-celebrity*)**
- Modus celebrity je úzce spojen se soukromým životem hvězdy, který zakládá její status, zatímco filmy a jejich úspěšnost jsou relativně nedůležité.
- celebrita – její sláva spočívá na tom, co se děje mimo sféru její práce; je slavná pro to, že má určitý „životní styl“.
- u dalších dvou kategorií – je možné porozumět významu hvězdy i bez interdiskurzivního vědění, na kterém spočívá první modus.
- **hvězda-jako-profesionál (*star-as-professional*)**
- smazává se rozdíl mezi hvězdou a rolí – hvězda je v tomto případě často spojena se specifickým žánrem
- ukazatel toho, co film nabízí
- **hvězda-jako-interpret (*star-as-performer*)**
- Pozice hvězdy-jako-interpretu je založena na hereckém výkonu, zdůrazněn je výkon „vtělení“ se do postavy.

- Paul McDonald – The star system. Hollywood's production of popular identities. Wallflower, 2000
- role hvězd jako obrazů (images), práce (labour) a kapitálu (capital) – tj. jako zdroje významu, práce a peněz.

- Staigerová: 4 pojmy, které je možné spojit pod pojmem image:
- - star persona (intertextuálně konstruovaný pojem hvězdy /nemusí se jednat o reálnou osobu-viz animované postavy/ – a to skrze filmy a tv programy, a známý skrze sledování fikčních textů
- - star as performer – herecké schopnosti – jak je herec schopen hrát přisouzenou roli
- - star as worker/laborer – profesionální život
- - star v domácí, soukromé sféře
- materiály, které konstruují tyto 4 části star image: filmy, propagace, kritika, komentáře... internet, atd.

- Matt Hills: Putting away childish things: Jar Jar Bings and the „Virtual Star“ as an object of fan loathing. In: Thomas Austin – Martin Barker (eds.): Contemporary hollywood stardom. Oxford university press, 2003

vztah publikum - hvězda

- typologizace:
- Dyer: Stars: - vychází z Andrew Tudora (Image and influence: studies in the sociology of film. 1974)
- 4 typy vztahů:
- - emocionální sblížení (*emotional affinity*) – zapojení do pozice hvězdy v naraci; zapojení s postavou, odvozované od hvězdy, narativu a osobnosti diváka; standardní zapojení
- - sebeidentifikace – umísťuje se do pozice hvězdy (vysoká míra identifikace);
- - imitace – hvězda funguje jako model; nejčastěji u mladých diváků; překračuje rovinu návštěvy kina; hvězda funguje jako model pro publikum
- - projekce – nejen napodobuje hvězdu, ale i přizpůsobuje svůj život životu hvězdy.

- **jiná typologie – Joshua Gamson**

- (Claims to fame: celebrity in contemporary America. university of california press, 1994)

- pět modů zapojení s hvězdou:

- - tradiční modus – publikum chápe hvězdu jako realisticky zobrazenou v textu (texty – o celebritách – časopisy, propagace apod.); nízká míra vědění o produkci; zapojení jako fantazie, identifikace

- - jiná verze tradičního modu: H. je v zásadě realisticky zobrazená, ale přeci jen je vztah H. jak je odehrávána a H. v jejím soukromém životě komplexnější; vyšší míra vědomí produkce,

- - postmodernisté – čtou hvězdu jako čistě fiktivní produkt; vysoké vědomí konstrukce; zapojení: dekonstrukce techniky, fiktivnost textu

- - *gossiper game player* – čtou text jako částečně fiktivní – text užívají pro přátelské vyměňování s dalšími gossipers; částečně fikční texty; zapojení: hodnocení, interpretace

- - *detective game player* – taky chápou text jako částečně fiktivní, ale snaží se zjistit pravdu o hvězdě. zapojení: pohyb mez obrazem a realitou

- (srov. také: Sue Holmes: „Starring...Dyer?“ Re-visiting Star Studies and Contemporary Celebrity Culture. in: Westminster papers in cimmunication and culture, vol. 2, č. 2, 2005)

Jackie Stacey: Star Gazing. Hollywood cinema and female spectatorship.

Routledge, 1994

- funkce hvězd: eskapismus
- typologie identifikace
- **první skupina:**
 - 1. oddanost (devotion)
 - 2. adorace (adoration)
 - 3. uctívání (worship – hvězda se nachází v jiné sféře existence)
- **druhá skupina:**
 - 4. transcendence
 - 5. touha, usilování (aspiration)
- **třetí skupina:**
 - 6. předstírání (pretending)
 - 7. připodobňování se – resembling
 - 8. imitace – imitating
 - 9. napodobování, kopírování – copying

Betty Grable

- „Betty Grable byla má oblíbená herečka, a to zejména kvůli jejím šatům.

Naše byly na příděl.“

Joan Crawford

- „Tehdejší Amerika – to pro mě bylo něco jako jiná planeta... užívala jsem si to, když jsem si mohla prohlížet tu zemi, interiéry domácností, krásné ženy, jejich účesy a šaty.“

Joan Crawford

- „Ráda jsem se dívala na silné, schopné a nezávislé typy ženských postav ... přála jsem si totiž být jako ony.“

Marilyn Monroe

- „Říkali mi, že vypadám jako ona. Dokonce jsem si koupila kostým, když jsem ji viděla ve filmu Niagara.“

Barbara Klingerová: Melodrama and Meaning: History, Culture, and the Films of Douglas Sirk. 1994

- Rock Hudson

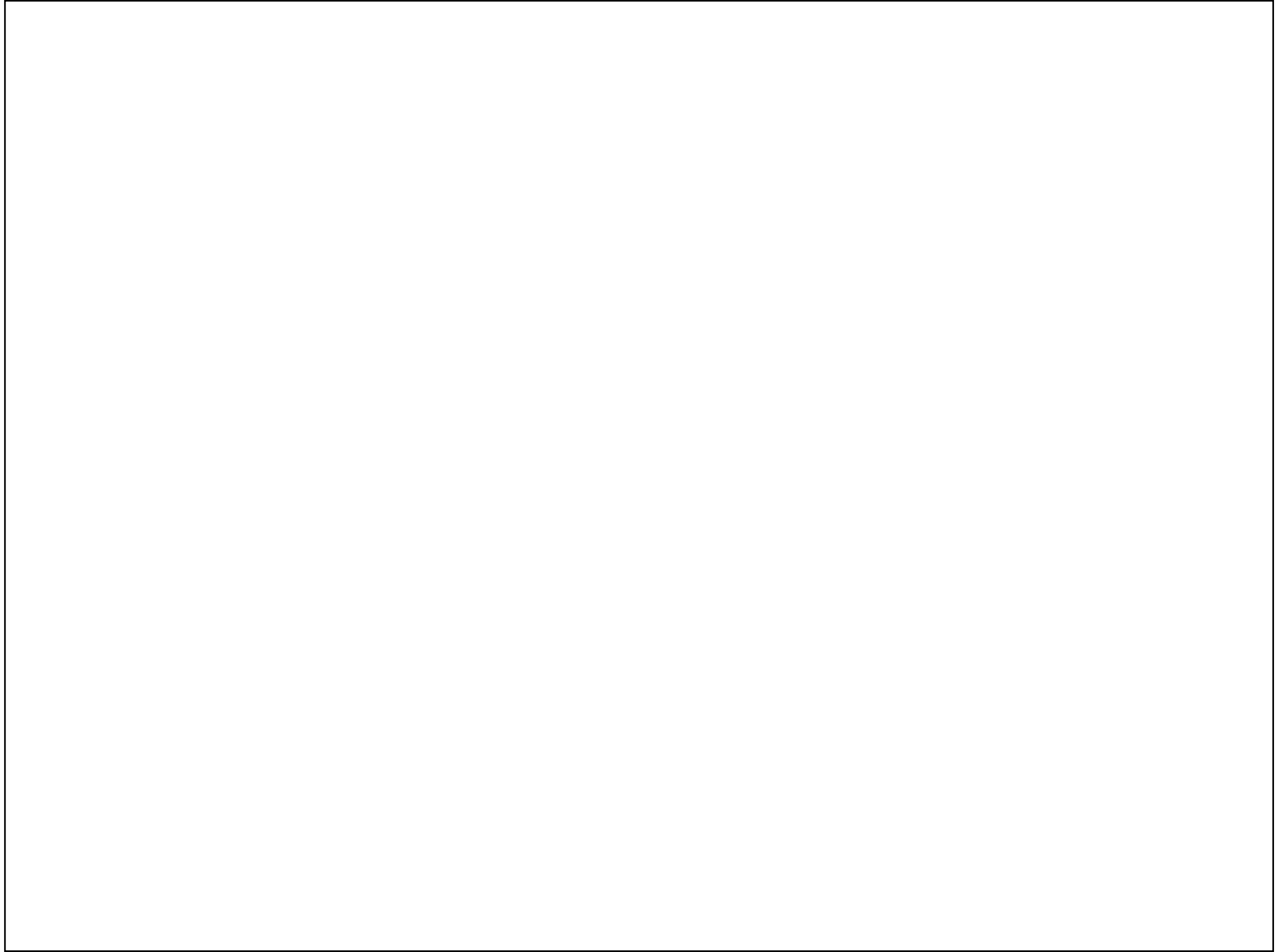

recepce žánrového filmu

- Rick Altman: Film/Genre. BFI, 1999
- Cynthia Erb: Tracking King Kong. A Hollywood icon in world culture. Wayne state university press, 1998
- **Mark Jancovich: Genre and the Audience: Genre classifications and cultural distinctions in the mediation of The Silence of the Lambs. In: Stokes – Maltby: Hollywood spectatorship**

(Pierre Bourdieu – Distinction: A social critique of the judgement of taste)

Thomas Austin: „Gone with the wind plus fangs“: genre, taste and distinction in the assembly, marketing and reception of Bram Stoker’s Dracula. In: Steve neale (ed.): genre and contemporary hollywood, 2002

fanoušci

- Henry Jenkins: fanoušek - nestává se jím skrze pravidelné sledování pořadu, ale skrze překlad sledování do jiné podoby kulturní aktivity, sdílení pocitů a představ o obsahu programu s přáteli, spojením s komunitou jiných fanoušků
- **John Fiske: The cultural economy of fandom.** *In: Lisa A. Lewis (ed.) The adoring audience. Fan culture and popular media. 1992:*
- *Bourdieu: Distinction: a social critique of the judgement of taste. 1984*
- *sémiotická produktivita*
- *enunciativní produktivita*
- *textuální produktivita*

typologie chování fanoušků:

- Henry Jenkins: Textual poachers.
Television fans and participatory culture.
1992
- Henry Jenkins: „Strangers no more, we sing“: Filking and the social construction of the science fiction fan community. In: The adoring audience.
- Janet Staiger: media reception studies

1. přijetí rozlišitelného modu recepce

- věrné sledování např. seriálů týden za týdnem; překládání textů do různých typů kulturní a sociální aktivity.
- Akt sledování je překračován k trvanlivější a materiálnější formě produkce významů.
- Hovoří s jiným fanoušky o programu. vyměňují kazety; a divácká zkušenost může být základem dalších aktivity – psaní příběhů, malování, skládání písní, natáčení filmů. Fandovská recepce neexistuje v izolaci, je vždy ovlivňována vstupem jiných fanoušků.

2. vytvoření specifické interpretační komunity

- debaty uvnitř komunity, obvykle fanoušci hledají koherenci – snaží se řešit textuální kontradikce
- významy tvoří základ pro konstrukci a udržení fandovské komunity; očekávání a konvence fandovské komunity tvarují významy. Fankluby jako prostory vyjednávání významů. – interpretační komunita – Fish.
- dvě skupiny fanoušků seriálu Dr. Who
- Tulloch – Jenkins: Science fiction audiences. Watching Doctor Who and Star Trek. 1995
- Janice Radway: reading the romance
- čtenářky milostných románů
- Melanie Nash – Martti Lahti: „Almost ashamed to say I am one of those girls“: Titanic, Leonardo DiCaprio, and the paradoxes of girls' fandom. in: Sandler – Studlar (eds.): Titanic: anatomy of a blockbuster. 1999

3. vytvoření základu pro konzumpční aktivismus

- předpovědi nejen na základě textuálních informací a odpovídajícího narativního vývoje, ale taky informací o produkci – např. o absenci určitého herce
- nebo organizace kampaní pro záchranu oblíbených pořadů
- organizace Viewers of quality television – in: Sue Brower: Fans as tastemakers: viewers for quality. In: adoring audience.

4. vytvoření specifického uměleckého světa (art world)

- Jenkins o typech fan fiction – popisuje, jak fanoušci rozšiřují text dodáváním nových příběhů pro oblíbené postavy, mění žánr z dobrodružného na milostný, rozšiřují neukončené menší zápletky, kombinují textuální světy psáním crossovers – Dr. Who navštíví Planetu opic.
- Slash fikce
- spooge - erotické příběhy spojené s animovanými filmy
- hackfic nebo suckfic – komentář nebo satirizování původní fan fiction
- filking - písně

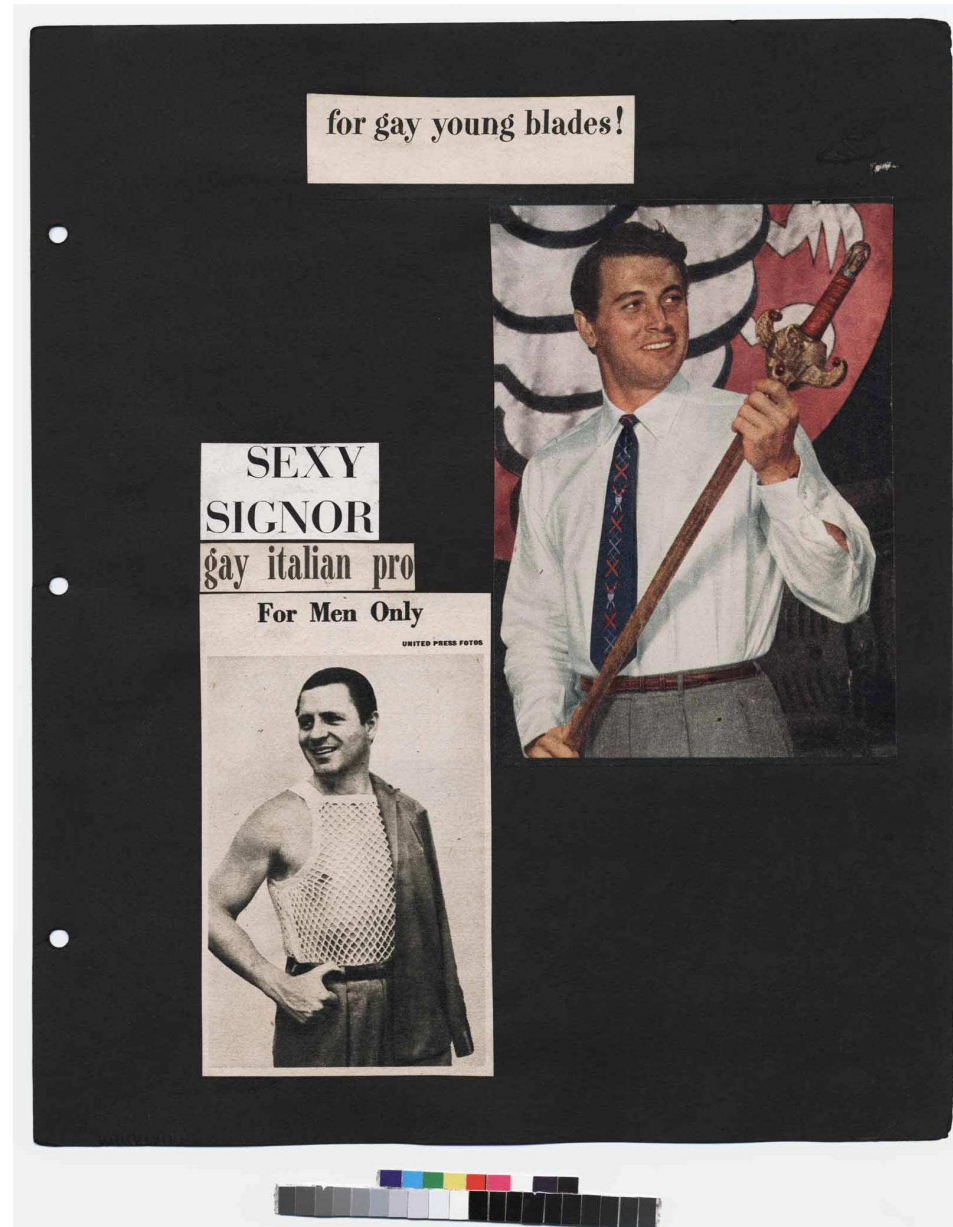
- --
- Jenkins: Poachers: „deset způsobů, jak přepsat tv pořad“:
 1. rekontextualizace
 2. zvětšení časového rozsahu
 3. refokalizace
 4. morální přeuspořádání
 5. posun v žánrové charakteristice
 6. cross-overs
 7. přemístění postav
 8. personalizace
 9. emoční intenzifikace
 10. erotizace

5. rozšíření fanouškovského zaujetí i do každodenního života

- Janet Staigerová: Cabinets of transgression: collecting and arranging Hollywood images. In: Participations vol. 1, č. 3, 2005
- Helen Taylor: Scarlett's Women: *Gone with the wind* and its female fans. London, 1989
- Martin Barker: Taking the extreme case: understanding a fascist fan of judge Dredd. In: Cartmell – Hunter – Kaye – Whelehan (eds.): trash aesthetics. Popular culture and its audience. 1997

Janet Staigerová: Cabinets of transgression: collecting and arranging Hollywood images. In: Participations vol. 1, č. 3, 2005

- Carl van Vechten a systematické sběratelství

- Joseph Cornell a
fetištické
sběratelství

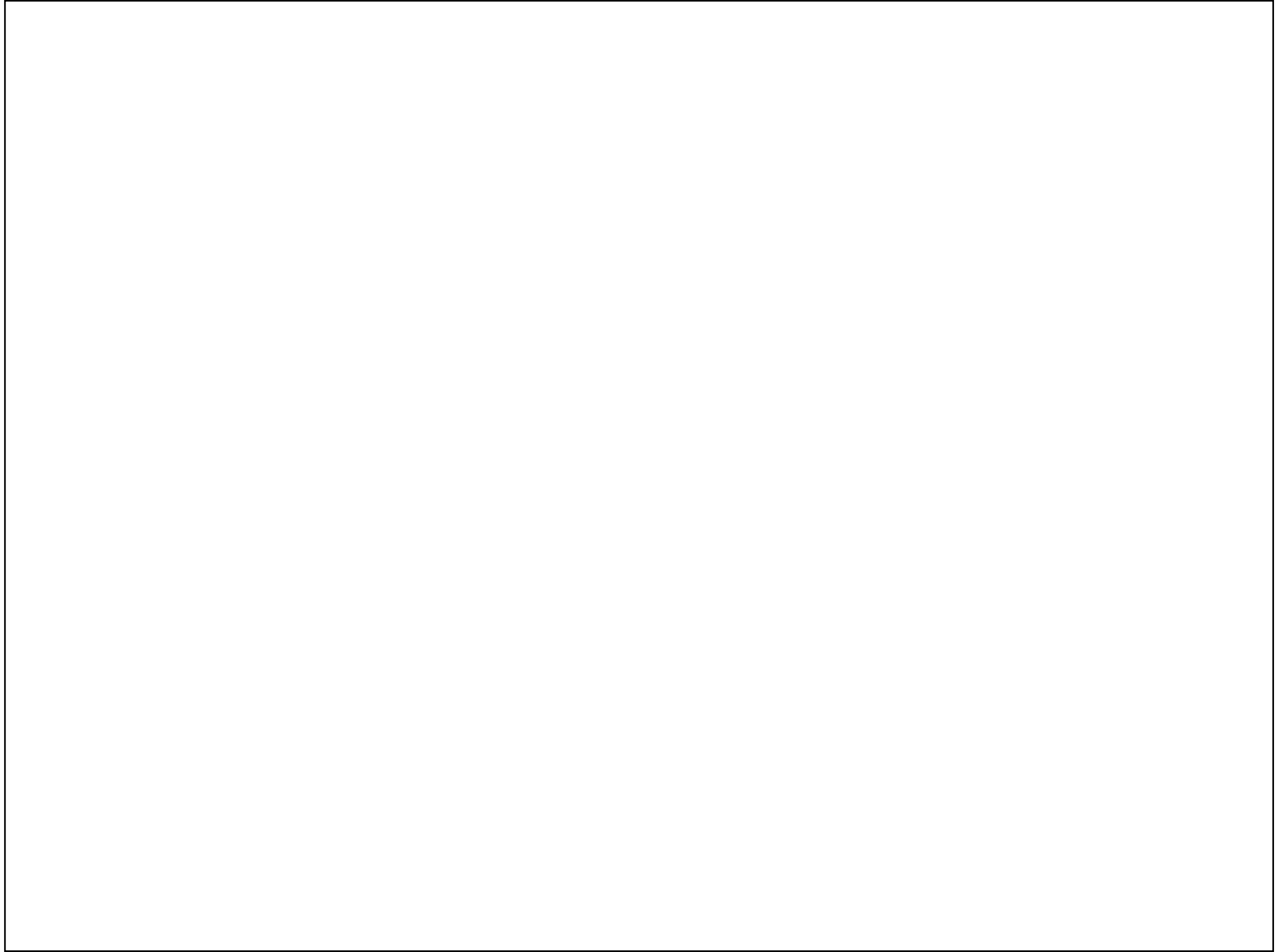

- Jane Smootová a suvenýrové sběratelství

6. vytvoření alternativní společenské komunity

- Henry Jenkins: „Strangers no more, we sing“: Filking and the social construction of the science fiction fan community. In: The adoring audience.
- Andrea Macdonald – Uncertain utopia: Science fiction media fandom and computer mediated communication. In: Cheryl Harris – Alison Alexander (eds.): Theorizing fandom. Fans, subculture and identity. 1998

etnografický přístup; role paměti a vzpomínek

- Mark Jancovich – Lucy Faire – Sarah Stubbings: The place of the audience. Cultural geographies of film consumption. BFI, 2003

- Janet Staigerová: Media reception studies – kapitola Memories
- habit memories – dovednosti získané opakováním – např. jízda na kole; nevyžadují vědomou pozornost
- cognitive memories - kognitivní vzpomínky — fakta; nevyžadují, abychom si pamatovali, kdy a kde jsme si je osvojili
- personal memories - osobní vzpomínky — informace, které připisujeme jedinečným zkušenostem v našem životě.

- ***personal event memory* – vzpomínky na osobní událost**
- PEM:
- **těchto charakteristik si musíme být vědomi, když máme použít vzpomínky jako důkaz recepce**
- jde o:
 - vzpomínku na specifickou událost v určitém čase a na určitém místě
 - pamatující je schopen detailního popisu osobních okolností doby události
 - vzpomínka disponuje smyslovými obrazy – sensory images – vizuální, sluchové, čichové obrazy nebo tělesné vjemy – ty přispívají k pocitu opakovaného zakoušení události
 - paměťové detaily odpovídají specifickému okamžiku fenomenální zkušenosti
 - pamatující věří, že vzpomínka je pravdivou reprezentací
 -
- mohou být vyvolány osobním traumatem nebo veřejnou tragédií– vražda JFK; „dvojčata“.
- událost, která je pro nás významnější, si pamatujeme lépe - tyto typy vzpomínek využíváme při tvorbě našich autobiografií

- **Sue Harper – Vincent Porter – Moved to tears: weeping in the cinema in postwar Britain. Screen 37, č. 2, s. 152-173**
- **Kuhn – Dreaming of Fred and Ginger**
- **Lynn Spigel – Henry Jenkins – Same Bat Channel, Different Bat Times: Mass Culture and Popular Memory. in: Pearson – uricchio eds., Many lives of Batman. 1991**
- **Klingerová: Once is not enough: the functions and pleasures of repeat viewings. In: Beyond the multiplex.**

Jackie Stacey: Hollywood Memories. Screen

- vzpomínky respondentek – strukturovány kolem určitých kódů a konvencí.
- dva z žánrů formování paměti:
- **iconic memory** – ikonické vzpomínky – frozen moment, zastavený okamžik, vyňatý z časového kontextu a zachycený jako „čistý obraz“
- **narrative memory** – časově situované příběhy o návštěvě kina
- Vytváření vztahu k filmovým hvězdám skrze narativní formy paměti.
- Vzpomínky na holl. hvězdy jsou tak reprezentovány skrze narativní struktury
- **dialogická vyjednávání mezi diskurzy minulosti a přítomnosti nejsou neutrální – jsou prostoupené touhou po pamatovaných časech, po zachycení ztraceného pocitu možnosti: jsou hluboce nostalgické. touha po ztracených dobách.**
- nostalgie je artikulována ve vztahu k několika „ztraceným objektům“ – Hollywood v době, kdy film znamenal mnohem víc než dnes;
- po době, kdy statut hvězd udržoval ženskost jako vzdálený ideální obraz na plátně;
- po předchozím, mladším, krásnějším „já“;
- po minulosti, v níž budoucnost nabízela příslib naplnění.
- Nostalgie jako touha po minulosti, v níž pamatované já (*self*) toužilo po budoucnosti.

Rachel Moseley: Growing up with Audrey Hepburn. Manchester, 2002

- Prázdniny v Římě

Sue Harper – Vincent Porter – Moved to tears: weeping in the cinema in postwar Britain. Screen 37, č. 2, s. 152-173

Annette Kuhn: Dreaming of Fred and Ginger. Cinema and Cultural Memory. New York University Press, 2002

- ethnohistorický výzkum – 30. léta v Británii
- **neosobní diskurz** – ve 3. os., distancování se dotazovaného od obsahu sdělení a narace. Rejstřík svědka,
- **anekdotický diskurz** – vyprávění o specifických událostech v první osobě; konstrukce sebe jako protagonisty
- **diskurz opakující se vzpomínky** – události i zapojení narátora jsou prezentovány jako habituální („vždy jsem chodil s matkou“), a často jako kolektivní („byli jsme zvyklí poflakovat s okolo“)

Raná kinematografie

- Literatura:
- BLÜMLINGEROVÁ, Christa: Filmy Kina Dějiny Archivy Výzkumy. Rozhovor s Thomasem Elsaesserem. In: *Illuminace* 12, 2000, č. 2, str. 101-119.
- BORDWELL, David: *On the History of Film Style*. Cambridge - London 1997.
- Noël Burch - *Life to those Shadows* -1990
- **CIVJAN, Jurij Gavrilovič: *K symbolice vlaku v počátcích filmu*. In: Tartuská škola. Ed. Jan Bernard. Praha 1995**
- EJZENŠTEJN, Sergej: *Kamerou, tužkou i perem*. Praha 1961
- ELSAESSER, Thomas & BARKER, Adam (eds.): *Early Cinema. Space, Frame, Narrative*. London 1992.
- ELSAESSER, Thomas: Vábivé zvuky. Vánoční zvony Franze Hofera a transformace hudebních žánrů v raném německém filmu. In: *Illuminace* 12, 2000, č. 2, str. 85 - 100.
- Elsaesser: Filmy Kina Dějiny Archivy Výzkumy. rozhovor s T.E. 12/2000
- GUNNING, Tom: "Now You See It, Now You Don't": The Temporality of the Cinema of Attractions. In: *Silent Film*. Ed. Richard Abel. New Brunswick - New Jersey 1996.
- **GUNNING, Tom: The Cinema of Attractions: Early Film, its Spectator nad the Avant-Garde. In: *Early Cinema. Space Frame Narrative*. Ed. Thomas Elsaesser. London 1992. Česky: Film atrakcí: raný film, jeho diváci a avantgarda. In: *Illuminace* 42, 2001, č. 2, str. 51-58.**
- GUNNING, Tom: Non-Continuity, Continuity, Discontinuity: A Theory of Genres in Early Films. In: *Early Cinema. Space Frame Narrative*. Ed. Thomas Elsaesser. London 1992.
- GUNNING, Tom: "Primitive" Cinema: A Frame-Up? Or, The Trick's on Us. In: *Early Cinema. Space Frame Narrative*. Ed. Thomas Elsaesser. London 1992.
- HANSENOVÁ, Miriam: Early Cinema, Late Cinema: Transformations of the Public Sphere. In: *Viewing Positions. Ways of Seeing Film*. Ed. Linda Williamsová. New Brunswick - New Jersey 1994.
- **HANSENOVÁ, Miriam: *Babel and Babylon. Spectatorship in American Silent Film*. Cambridge, London 1996.**
- SALT, Barry: Filmový styl a filmová technika v letech 1895 - 1900. In: *Illuminace* 17, 1995, č. 1, str. 27 - 42.
- STAIGEROVÁ, Janet: *Interpreting Films. Studies in the Historical Reception of American Cinema*. Princeton 1992.
- **ZIELINSKI, Siegfried: *Audiovisions. Cinema and Television as Entr'actes in History*. Amsterdam 1999.**
- **charles musser: the emregence of cinema. the american screen to 1907. 1990**
- **Eileen Bowser. The transformation of cinema 1907-1915. 1990**

- Charles Musser: Éra nickelodeonů začíná. Vytvoření podmínek pro hollywoodský modus reprezentace. In: Petr Szczepanik (ed.), Nová filmová historie.
- Gunning: Early American Film. In: Hill – Gibson (eds.), American Cinema and Hollywood. Oxford University Press, 2000
- Jurij Civjan: Early cinema in Russia and its cultural reception. the university of chicago press 1998

